

Brug af lockoutmidlet i offentlige konflikter

FAKTABOKS

JESPER DUE og JØRGEN STEEN MADSEN

Bestyrelsen i KL tager fredag den 25. april stilling til, om de etablerede strejker skal udvides ved varsling af lockout, dvs. anvendelsen af arbejdsgivernes kampmiddel i kollektive konflikter på arbejdsmarkedet. Det er den logiske konsekvens af aftalesystemet, at sammenbrudte forhandlinger, der fører til varsling af konflikt fra den ene side mødes med udvidelse af konflikten fra den anden side.

I forbindelse med mediernes omtale af KL's overvejelser er det blevet fremhævet, at det er et usædvanligt skridt, hvis arbejdsgiverne varsler lockout, men en gennemgang af konflikterne i den offentlige sektor i de seneste 30 år viser, at det faktisk er et almindeligt skridt. Arbejdsgiverne bruger også deres kampmiddel, hvilket er en simpel effekt af, at der er etableret et aftalesystem, hvor konflikten er parternes ultimative middel, hvis de ikke kan nå til et forlig.

I 1973-74 var overenskomstsystemet i den offentlige sektor relativt nyt, og da sygeplejerskerne etablerede en strejke sammen med flere andre grupper på sygehusområdet afholdt arbejdsgivernes sig fra at varsle lockout. Strejken fandt derefter sin løsning med et nyt forlig mellem parterne efter ni ugers konflikt.

I 1981 sagde Dansk Socialrådgiverforening nej til KTO-forliget og varslede strejke for at fastholde et særligt tillæg for deres medlemsgruppe, men efter et langvarigt forløb imødegik KL strejken med et massivt lockoutvarsel, og Socialrådgiverforeningen måtte derefter opgive konflikten, da deres midler ikke længere slog til, og da der ikke var støtte at hente fra andre organisationer. Det blev set som en manifestation af, at enkeltgrupper ikke kunne bryde niveauet i forligene, når der i øvrigt var indgået en aftale mellem KTO og de offentlige arbejdsgivere.

I 1995 kom Sygeplejerskerne igen i konflikt sammen med hospitalslaboranterne. DSR's konflikt var specifikt rettet mod operationsområdet og Amtsrådsforeningen besluttede allerede i slutningen af marts at udvide konflikten med en omfattende lockout, der kunne træde i kraft samtidig med strejken per 1. maj. Kort tid før konflikten udbrød varslede også KL og Hovedstadens Sygehusfællesskab lockout med virkning fra 1. juni. Men da Folketinget efter fire ugers forløb greb ind ved at gennemføre en lov, der standsede konflikten blev den udvidede lockout aldrig en realitet.

Amtsrådsforeningen måtte i øvrigt suspendere en del af lockouten, således at 500 af de 4.000 omfattede ikke blev omfattet. Det skyldtes problemer med at etablere det nødvendige nødberedskab. I den offentlige debat og i de interne diskussioner på arbejdsgiversiden blev Amtsrådsforeningen derfor kritiseret for at anvende en for aggressiv lockoutstrategi, der førte til, at problemerne på sygehusområdet blev demonstreret. En mere defensiv konfliktstrategi, som KL anvendte, var nok derfor at foretrække.

Det var måske baggrunden for, at der i forbindelse med den næste sygeplejerskekonflikt i 1999 ikke skete en udvidelse af konflikten ved varsling af lockout fra de offentlige arbejdsgivers side. Mere sandsynligt er det dog, at det forekom klart, at

regeringen hurtigt ville intervenere, og det skete også allerede med et politisk indgreb efter en uges strejke.

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen er professorer og arbejdsmarkedsforskere ved forskningscenteret FAOS, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

FAOS
23.04.08